

Oktay Rifat'ın Dışarıda Kalan Şiirleri

Oktay Rifat'ın daha önce yayımlanmış olan şiir kitaplarında bulunmayan şiirleri ile bazı şiirlerinin kitaplardaki 'son-biçim'lerinden 'ciddi derecede' farklılıklar taşıyan versiyonlarını içeren "Bu Dünya Herkese Güzel" adlı şiir kitabı, Eylül ayında Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. Alt başlığı 'Dışarıda Kalan Şiirler' olarak belirlenen kitapta 1932-1986 yılları arasında çeşitli dergilerde (Sesimiz, İnkılâp, Milli İnkılâp, Gündüz, Oluş, Varlık, Yücel, Aile, Yaprak, Yeditepe, Yeni Dergi, Toplum Düşün, Gösteri ve Adam Sanat'ta) yayımlanmış 75 şiir bulunuyor.

Her şeyden önce, Mehmet Can Doğan'ın bu şiir kitabını yayıma hazırlayarak gerçekleştirdiği çalışmanın birincil öneminden ve yarattığı değerden bahsetmek gerekiyor: 'Dışarıda Kalan Şiirler', Oktay Rifat'ın 'kurduğu' poetikanın dilsel sınırlarını fark etmemizi ve bir Oktay Rifat şiirinin 'imgesel alan derinliğindeki yerini nasıl aldığını' görmemizi sağlıyor. Bununla birlikte, Oktay Rifat'ın kitaplarına dâhil ettiği bazı şiirlerin taşıdığı 'değişiklikleri' kıyaslamamıza ve bu şiirlerin "kalıcı-son biçimi"ne nasıl ulaştıklarını anlamamıza da imkân veriyor.

'Bu Dünya Herkese Güzel'in içerdiği şiirleri dönemsel olarak iki bölüme ayırarak inceleyebiliriz: Oktay Rifat'ın 'olgunluk öncesi' diyebileceğimiz 1932-1954 yılları arasında kaleme aldığı 32 şiiri kapsayan bölüm ile 1970 sonrasında kaleme aldığı ve 'olgunluk' dönemindeki 43 şiiri kapsayan bölüm... 'Perçemli Sokak'(1956), 'Aşık Merdiveni'(1958), 'Elleri Var Özgürlüğün'(1966) adlı şiir kitaplarının yayımlandığı 1955-1969 yılları arasına tekabül eden dönemde ise 'Dışarıda Kalan Şiir' olmadığını fark ediyoruz.

‘Olgunluk öncesi’ dönemin ‘Dışarıda Kalan Şiirler’i, yeryüzünü ve yaşamı tanımlamak/tanımak doğrultusunda kuvvetli bir imgesel arayış, çeviklik ve yaşamı kutsayan çeşitli ‘öz-bakış’ temayüllerini içeriyor. Bu nedendir ki 1941’de Melih Cevdet (Anday) ve Orhan Veli (Kanık) ile birlikte yayımladıkları ‘Garip’ adlı meşhur ortak kitapta ve 1945’te yayımlanan ‘Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler’ adlı kitapta bulunan şiirlerin birçok dizim ve kelime farklılıkları taşıyan ‘Dışarıda Kalan Şiirler’ versiyonlarının (toplamda 7 şiir) oluştuğunu görüyoruz. Bu dizim ve kelime tercihleri ile ‘olgunluk öncesi’ dönemin tamamını, Oktay Rifat’ın poetikasındaki şiirsel yükü belirleme aşaması olarak değerlendirebiliriz. 1947 yılında ‘Aile’ adlı dergide yayımlanan ‘Ağaca Dedim Ki’ başlıklı şiir, ifade etmeye çalıştığım konumlandırmayı anlatıyor gibidir:

(...)

*“Al beni ağaç, dedim, milyon yapraklı yalnızlığına
Geçir benden, dedim, topraktan emdiğini gökyüzüne savurmadan önce.
Bir dil öğret bana dağa taşta vergi, hürriyetlere, sevinçlere vergi. (...)”*

‘Olgunluk öncesi’ dönemde, Oktay Rifat’ın 1956 yılında yayımlanan ‘Perçemli Sokak’ adlı şiir kitabıyla kurduğu ve Türk Şiiri’ndeki imge-yoğun akımın (Bkz: İkinci Yeni, İlhan Berk, Ece Ayhan) şiirsel yükünü önceleyen iki adet ‘Dışarıda Kalan Şiir’ bulunuyor: ‘Güvercin’ (Oluş Dergisi, 1939) ve ‘Masal’ (Yücel Dergisi, 1945). Bu iki şiirin taşıdığı imgelem ve ses (tıpkı ‘Perçemli Sokak’ın Oktay Rifat’ın diğer şiir kitaplarına kıyasla dilsel bir dönüm/yenilenme noktası olması gibi) diğer ‘Dışarıda Kalan Şiirler’den çok daha “yeni” diyebileceğimiz bir ‘dilsel genişleme’yi işaret ederek geleceğin (2000’li yılların) şiir dilini ve imgesel alan derinliğini haber veriyor.

1976 sonrası ‘olgunluk dönemi’nde ise Oktay Rifat’ın kelime ve dizim tercihleriyle hareket etmediğini ve bir şiirin tüm dizeleriyle birlikte topyekûn ‘dışarıda kalma’ durumunu yüklendiğini görüyoruz. Bu dönemin şiirleri ‘Yeni Dergi’, ‘Gösteri’, ‘Düşün’ ve ‘Adam Sanat’ adlı dergilerde yayımlanmış. Örneğin, Oktay Rifat’ın yayımlanan son şiir kitabı olan ‘Koca Bir Yaz’a (1987) dâhil etmediği 22 şiir ‘olgunluk dönemi’nin ‘Dışarıda Kalan Şiirler’inin büyük bir bölümünü oluşturuyor.

Sonuçta, Oktay Rifat’ın ‘kitap bütünlüğü’ tercihlerinin dışında kalan ve Mehmet Can Doğan tarafından ‘Bu Dünya Herkese Güzel’ başlığı altında ‘yeniden bütünlenen’ bu 75 adet şiir, dilsel açıdan Türk Şiiri’ne çığır açan büyük şair Oktay Rifat’ın poetikasının nasıl oluştuğuna dair yolları ve bağlı patikaları işaret ediyor. Oktay Rifat’ın ‘Masal’ adlı ‘Dışarıda Kalan Şiiri’nde söylediği gibi:

(...)

*Bu dünya herkese güzeldir
Yan yana geçerken caddelerden
Kalbimiz nasıl olsa devam eder
Masalına yıldızların kaldığı yerden*

Zafer Yalçınpınar'ın tüm inceleme yazılarına <http://zaferyalcinpinar.com/inceleme.html> adresinden ulaşabilirsiniz.

Ayrıca Bkz:

Ingeborg Bachmann ve Dil Felsefesi

Tam metin pdf: <http://bit.ly/bachmanndilfelsefesi>

Aydınlık Kitap, Sayı: 220, 8 Temmuz 2016

“Nicanor Parra'nın 'Karşıir'leri”

Tam metin pdf: <http://bit.ly/nicanorparrakarsisiir>

Aydınlık Kitap, Sayı: 216, 10 Haziran 2016

Werner Herzog'un Bakışının Biçimini Taşıyan Bir Yolculuk

Tam metin pdf: <http://bit.ly/herzogbuzdayurur>

Aydınlık Kitap, Sayı: 214, 27 Mayıs 2016

Julio Cortázar'ın zihninden; “Küba Devrimi'nin Başlangıç 'Buluşma'sı”

Tam metin pdf: <http://bit.ly/cortazarbulusma>

Aydınlık Kitap, Sayı: 211, 6 Mayıs 2016

Alfred Jarry'den “Günler ve Geceler” Ötesi Tinsellik

Tam metin pdf: <http://bit.ly/alfredjarrygunlergeceler>

Aydınlık Kitap, Sayı: 202, 4 Mart 2016

MŞŞ'nin 'Yalnızlık Çölü'nde; “Sayıklayanlar”

Tam metin: <http://evvel.org/m-s-s-nin-yalnizlik-colunde-sayiklayanlar-z-yalcinpinar-aydinlik-kitap-2682016>

Aydınlık Kitap, Sayı: 226, 26 Ağustos 2016

ECE AYHAN ile 'KARA GERÇEK'

Tam metin: <http://zaferyalcinpinar.com/bbkara/eceayhanilekaragercek.jpg>

Aydınlık Kitap, Sayı: 195, 15 Ocak 2016